

ÕIGUSKANTSLER

Teie 28.01.2008 nr 10.1-6/1139

Minister Rein Lang
Justiitsministeerium
Tõnismägi 5a
15191 TALLINN

Õiguskantsler 04.2008 nr 6-1/071831/0803048

Märgukiri

Austatud härra justiitsminister

Käesolev märgukiri on ajendatud mulle laekunud pöördumisest, kus palutakse kontrollida kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 186 lõike 1 vastavust põhiseadusele (PS). Täna Teid siinkohal minu teabe nõudmisele 28.01.2008 kirjaga nr 10.1-6/1139 saadetud vastuste eest.

Menetluse lõpptulemusena asun seisukohale, et KrMS § 186 lg 1 on vastuolus PS § 12 lõikest 1 tuleneva õigusloome võrdsuse põhimõttega.

Järgnevalt annan Teile ülevaate asja menetlusest Õiguskantsleri Kantseleis ning asjaoludest ja põhjustest, millele tuginedes jõudsin eelkirjeldatud seisukohale.

I ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Avaldaja suhtes läbiviidud kriminaalmenetlus lõpetati Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 07.05.2007 otsusega asjas nr 3-1-1-124-06 KrMS § 199 lg 1 p 5 alusel. KrMS § 186 lg 1 alusel jäeti menetluskulud avaldaja kanda. Avaldaja leiab, et kohtukulude tema kanda jätmisega sisuliselt karistati teda sama teo eest teist korda. Samuti juhib avaldaja tähelepanu sellele, et kui lõplik otsus oleks langetatud maakohtus või ringkonnakohtus, oleksid kohtukulud jäänud tulenevalt KrMS §-st 183 ja § 185 lõikest 1 riigi kanda.

2. Alustasin avalduse alusel menetluse kontrollimaks KrMS § 186 lg 1 kooskõla põhiseadusega. Menetluse käigus pöördusin 20.12.2007 teabe nõudmisega Teile kui kriminaalmenetluse seadustiku väljatöötamise eest vastutava ministri poole järgmiste küsimustega:

1. Millistel kaalutlustel sätestati kriminaalmenetluse seadustiku (594 SE) eelnõus § 185 lg 1, mis vastab jõustunud KrMS § 186 lõikele 1, olemasoleval kujul? Millised olid Teile teadaolevalt seadusandja kaalutlused selle sätte vastuvõtmisel?
2. Kas KrMS § 186 lg 1 on käsitletav erisättena KrMS § 183 suhtes?
3. Kas Teile hinnangul on KrMS § 186 lg 1 kooskõlas PS § 12 lõikest 1 tuleneva õigusloome võrdsuse põhimõttega?

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

4. Kas Teie hinnangul võib KrMS § 186 lg 1 teatud tingimustel tuua kaasa PS § 23 lõikes 2 sätestatud kahekordse karistamise keelu rikkumise?
5. Kas olete nõus seisukohaga, et KrMS §-d 185 ja 186 rakenduvad üksnes menetluskuludele, mis tekivad kaebemenetluses, ja ei hõlma kohtueelses menetluses ning esimese astme kohtus tekkinud menetluskulusid? Kas õigeksmõistva otsuse korral peaks Riigikohus Teie hinnangul lähtuma KrMS §-st 181 või § 186 lõikest 1?
6. Kuidas toimub kaitsja kulude hüvitamine juhul, kui Riigikohus ei võta kassatsioonkaebust menetlusse?
7. Kas Justiitsministeerium on töötanud välja või osalenud juhendite väljatöötamises, mis täpsustavad kriminaalmenetluse seadustikus sisalduvaid menetluskulude hüvitamise reegleid? Võimaluse korral palun edastada nende juhendite koopiad.
8. Kas Justiitsministeeriumil on statistikat (keskmiste) menetluskulude kohta kohtuastmete lõikes, eelkõige pidades silmas kassatsioonimenetluses tekkivaid menetluskulusid KrMS § 175 mõttes?
9. Milliseid tegevusi planeerib Justiitsministeerium 2008. a-l oma arengukavas märgitud ülesande – kriminaalmenetluse kulude kaardistamise ja süsteemi korrastamise – raames?

3. Oma 28.01.2008 saadetud vastuses tõdete, et KrMS § 186 lg 1, mis reguleerib kassatsioonimenetluses kohtukulude hüvitamist erinevalt kohtukulude hüvitamise korrastamiskohtu ja ringkonnakohtu menetlustes, ei ole põhjendatud. Vastuses möönate, et tegu on isikute võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisega. Seetõttu olete asunud seisukohale, et on vaja muuta kriminaalmenetluse seadustikku ja sätestada menetluskulude hüvitamise osas ühtne lähenemine.

4. Samas leiaste, et menetluskulude isiku kanda jätmist ei saa käsitleda karistusena. Lisaks märgite, et Justiitsministeerium ei ole välja töötanud juhendeid, mis täpsustavad kriminaalmenetluse seadustikus sisalduvaid menetluskulude hüvitamise reegleid. Samuti puudub Justiitsministeeriumil statistika menetluskulude kohta kohtuastmete lõikes, küll on aga vastav statistika keskkond välja arendamisel (mitte varem kui 2009. a).

5. Lõpetuseks teavitaste mind sellest, et Justiitsministeeriumi arengukavas on ette nähtud kriminaalmenetlusregistri ja e-toimiku põhjal kogu kriminaalmenetluse ahela kulude arvestussüsteemi loomine, millega alustatakse 2009. a.

II ASJAKOHANE ÕIGUSNORM

6. Asjassepuutuvad kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvid sätestavad järgmist:

"§ 186. Menetluskulude hüvitamine kassiooni- ja teistmismenetluses

(1) Kui kassatsioonimenetluses tehakse üks käesoleva seadustiku § 361 punktides 2–7 nimetatud lahend, jäävad menetluskulud selle isiku kanda, kellel need on tekkinud.

[...]

§ 361. Riigikohtu pädevus otsuse tegemisel

Riigikohus võib otsusega:

- 1) jätta ringkonnakohtu otsuse muutmata ja kassiooni rahuldamata;
- 2) jätta ringkonnakohtu otsuse sisuliselt muutmata, tehes sellesse täpsustusi, mis ei raskenda süüdimõistetu olukorda;
- 3) muuta kohtuotsuse põhiosa, jättes välja selles esitatud asjaolusid;

- 4) tühistada kohtuotsuse ja lõpetada kriminaalmenetluse käesoleva seadustiku § 199 lõike 1 punktides 2–5 sätestatud alustel;
- 5) tühistada ringkonnakohtu otsuse ja jõustada maakohtu otsuse, raskendamata süüdimõistetu olukorda;
- 6) tühistada kohtuotsuse täies ulatuses või osaliselt ja saata kriminaalasja uueks arutamiseks kohtule, kes on ebaõigesti kohaldanud materiaalõigust või oluliselt rikkunud kriminaalmenetlusõigust;
- 7) tühistada kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse täies ulatuses või osaliselt ja teha täiendavaid tõendeid kogumata uue kohtuotsuse, raskendamata süüdimõistetu olukorda."

III ÕIGUSKANTSLERI SEISUKOHT

3.1. Asjassepuutuv põhiõigus ja selle riive

3.1.1. *Ne bis in idem* põhimõte

7. PS § 23 lõike 3 kohaselt ei tohi kedagi teist korda kohtu alla anda ega karistada teo eest, milles teda vastavalt seadusele on mõistetud lõplikult õigeks või süüdi (*ne bis in idem* põhimõte e kahekordse karistamise keeld). Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (EIÕK) 7. lisaprotokollis art 4 lg 1 sätestab, et mitte kellegi üle ei või sama riigi jurisdiktsiooni alusel teistkordselt kohut mõista ning kedagi ei või kriminaalkorras karistada teo eest, mille eest ta on juba selle riigi seaduse alusel ja kriminaalprotsessuaalses korras lõplikult õigeks või süüdi mõistetud.

8. Riigikohus märgib, et *ne bis in idem* põhimõte kujutab endast ühelt poolt protsessitakistust, teisalt aga isiku subjektiivset õigust eeldada, et teda ei süüdistata sama teo eest uuesti. Nii on mitmekordse karistamise keeld seotud õiguskindluse põhimõttega, kaitstes isikut riigi omavoli eest.¹

9. Riigikohus on korduvalt leidnud, et PS § 23 lõikes 3 sätestatud teistkordse kohtumõistmise ja karistamise keeld laieneb lisaks kuritegudele ka väärtegudele ja teatud juhul ka distsiplinaarüleastumistele.²

10. Riigikohus on juhtinud tähelepanu ka sellele, et "küsimust, kas mingi riiklik sunnivahend on PS § 23 lõike 3 mõttes käsitatav karistusena või mitte, ei saa aga lahendada üksnes karistusseadustikus sätestatu pinnalt". Kas riiklikku sunnivahendit, mida formaalses karistusõiguses ei loeta karistuseks, saab käsitleda sisuliselt ehk materiaalselt karistusena, sõltub eelkõige selle sunnivahendi karistuslikust iseloomust ning eesmärgist.³ Samuti tuleb hinnata sellise sunnivahendi raskust võrdlevalt kriminaalkaristusega.⁴ Näiteks on Riigikohus leidnud, et materiaalses mõttes karistust kujutavad endast mootorsõiduki juhtimisõiguse automaatne peatamine pärast süüdimõistva otsuse jõustumist⁵ ning väärteomenetluses määratud hoiatustrahv⁶.

¹ RKÜKo 25.10.2004, nr 3-4-1-10-04, p 22.

² RKKKo 20.09.2002, nr 3-1-1-88-02, p 7.3; RKKKo 17.03.2003, nr 3-1-3-6-03, p 10; RKKKo 05.05.2006, nr 3-1-1-21-06, p 9.1.

³ Vt RKHKo 17.03.2005, nr 3-3-1-3-05, p 9 (saastetasu olemus); RKHKo 19.07.2007, nr 3-3-1-24-07, p 14 (viivistasu olemus).

⁴ RKÜKo 25.10.2004, nr 3-4-1-10-04, p 14; RKKKo 05.05.2006, nr 3-1-1-21-06, p 9.4. Vt ka väärteomenetluses suulise hoiatamise kui preventiivse haldussunnivahendi kohta RKHKo 20.06.2007, nr 3-3-1-17-07, p 11.

⁵ Vt viide allmärkuses 1, p 21.

⁶ RKKKo 05.05.2006, nr 3-1-1-21-06, p 9.9. Sama lahendi p-des 9.7 ja 9.8 on refereeritud ka asjakohaseid Euroopa Inimõiguste Kohtu (EIK) lahendeid.

11. Riigikohus on märkinud, et kuigi karistus kujutab enda olemuselt isiku õiguste või vabaduste kitsendamist, ei ole igasugune õiguserikkumisega kaasnev õiguste või vabaduste kitsendamine alati karistus. Riigikohus selgitab erinevust süüteo eest kohaldatava karistuse ja mittekaristusliku sunnivahendi vahel sellega, et karistuse aluseks on vältimatult isiku süü ning et karistus kujutab endast kitsenduses väljenduvat etteheidet. Seevastu mittekaristusliku sunnivahendi kohaldamise aluseks ei ole isiku süü, vaid isikust lähtuv oht, millele viitavad toimepandud teod.⁷ Ka väärteo eest määratav hoiatustrahv põhineb Riigikohtu hinnangul toimepanija süül ning kannab preventiivseid, mitte aga näiteks kahjuhüvituslikke eesmärke.⁸

12. Menetluskulude õigusliku olemuse kohta on Riigikohus aga öelnud, et süüdimõistetult nende sissenõudmise eesmärk ei ole mitte süüdimõistetu õiguste kitsendamine või äravõtmine või süüdimõistetule kuriteo toimepanemise eest riikliku hukkamõistu avaldamine ega üld- ning eripreventiivsete eesmärkide saavutamine, vaid kriminaalmenetlusele tehtavate riiklike kulutuste vähendamine ja riigi rahaliste vahendite säästlikum kasutamine.⁹ Sellele tõdemusele tuginedes ei vabastanud Riigikohus menetluskulude tasumise kohustusest isikut, kes vabanes karistuse kandmisest seoses tema süüdimõistmise aluseks oleva kuriteo dekriminaliseerimisega karistusseadustiku jõustumisel. Lisaks rõhutab Riigikohus samas otsuses, et menetluskulude tasumise kohustus tuleneb isiku õigusvastasest käitumisest.¹⁰ Riigikohus on eraldi selgitanud ka süüdimõistva kohtuotsusega kaasneva ja ka menetluskulude hulka kuuluva sundraha (KrMS § 175 lg 1 p 9) mittekaristuslikku olemust.¹¹

13. Lähtudes eeltoodust leian, et **menetluskulude isiku kanda jätmist ei saa käsitleda materiaalses mõttes karistusena.** Seetõttu langeb järgnevalt ära ka vajadus analüüsida PS § 23 lõikes 3 (*ne bis in idem* põhimõte) sätestatud põhiõiguse riivet.

3.1.2. Õigusloome võrdsuse põhimõte

3.1.2.1. Põhiseaduslik taust

14. PS § 12 lg 1 näeb ette võrdse kohtlemise põhimõtte, mille kohaselt on kõik seaduse ees võrdsed. Võrdsusõiguse kaitseala riivab avaliku võimu (kõigi kolme riigivõimu haru) abinõu, mis põhjustab ebavõrdse kohtlemise. Riive tuvastamiseks tuleb esmalt tuvastada ebavõrdne kohtlemine ehk eristamine ja seejärel tuleb ebavõrdset kohtlemist põhjendada, et kontrollida selle vastavust põhiseadusele.¹²

15. Küsimus kahe isiku, isikute grupi või olukorra ebavõrdse kohtlemise põhjendatusest või põhjendamatuses (s.o meelevaldsusest) saab tekkida üksnes juhul, kui erinevalt koheldavad grupid on omavahel võrreldavad, s.t konkreetse diferentseerimise aspektist analoogilises olukorras.¹³

16. Kahe erineva grupi diferentseerimise õigustamiseks peab olema olemas mõistlik põhjus. Põhjus on mõistlik siis, kui see on mõõdukas. Mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt

⁷ Vt viide allmärkuses 6, p 9.9.

⁸ Vt eelmine allmärkus.

⁹ RKKKm 12.02.2003, nr 3-1-1-23-03, p 5.3.

¹⁰ Vt viide eelmises allmärkuses, p 5.4.

¹¹ RKKKo 09.09.2005, nr 3-1-1-63-05, p 10.

¹² M. Ernits. Kommentaarid §-le 12. – Justiitsministeerium. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2002, § 12 komm 6.3. ja 7–7.2.).

¹³ RKÜKo 27.06.2005, nr 3-4-1-2-05, p 40.

poolt diferentseerimise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust.¹⁴ Keelatud on kohelda kahte võrdset isikute gruppi meelevaldselt ebavõrdselt või kahte ebavõrdset isikute gruppi meelevaldselt võrdselt. Võrdsete isikute gruppide erinev kohtlemine või ebavõrdsete isikute gruppide võrdne kohtlemine võib seega teatud juhtudel olla põhiseadusega kooskõlas.

17. Riigikohus on korduvalt rõhutanud, et PS § 12 lõikest 1 tuleneb ka õigusloome võrdsuse nõue. See nõue tähendab, et seadused peavad sisuliselt kohtlema kõiki sarnases olukorras olevaid isikuid ühtemoodi. Õigusloome võrdsuse põhimõttes väljendub sisulise võrdsuse idee: võrdseid tuleb kohelda võrdselt ja ebavõrdseid ebavõrdselt. Kuid mitte igasugune võrdsete ebavõrdne kohtlemine pole võrdsusõiguse rikkumine. Keeldu kohelda võrdseid ebavõrdselt on rikutud, kui kaht isikut, isikute gruppi või olukorda koheldakse meelevaldselt ebavõrdselt. Meelevaldseks saab ebavõrdset kohtlemist lugeda siis, kui selleks ei leidu mõistlikku põhjust. Kui on olemas mõistlik ja asjakohane põhjus, on ebavõrdne kohtlemine seadusloomes põhjendatud.¹⁵

3.1.2.2. Võrreldavad grupid

18. Avaldaja viitab sellele, et kriminaalmenetluse seadustiku alusel koheldakse erinevalt (1) isikuid, kelle kriminaalasi lõpetatakse KrMS § 199 lg 1 punkti 5 alusel esimese või teise astme kohtus, ning (2) isikuid, kelle kriminaalasi lõpetatakse samal alusel Riigikohtus.

19. Kriminaalmenetluse **kulude** koosseisu¹⁶ ja **hüvitamise põhimõtteid** reguleerib KrMS 7. ptk. Käesoleva asja lahendamisel on asjassepuutuvad selle peatüki 2. jaos toodud põhimõtted menetlusekulude hüvitamise kohta. Seetõttu ei käsitle järgnev analüüs erikulude ja lisakulude hüvitamisega seonduvat.¹⁷

20. KrMS § 173 lõike 2 kohaselt hüvitab menetluskulud menetleja määratud ulatuses isik, kes selleks on kriminaalmenetluse seadustiku kohaselt kohustatud. KrMS §-d 180 ja 181 reguleerivad menetluskulude hüvitamist süüdimõistva ja õigeksmõistva kohtuotsuse korral. Üldreegel on, et süüdimõistmise korral on menetluskulude hüvitamise kohustus süüdimõistetul, õigeksmõistmise korral jäävad kulud riigi kanda.

21. KrMS §-st 183 tuleneb, et **kriminaalmenetluse lõpetamise** korral jäävad **menetluskulud riigi kanda**, kui seadustikus ei ole ette nähtud teisiti. KrMS § 183 laieneb üldsättena ka kriminaalmenetluse lõpetamisele kohtueelse menetluse staadiumis.

22. **Erisäteteks** KrMS § 183 suhtes on KrMS § 184 (*menetluskulude hüvitamine vale kuriteoteate esitamise korral*), § 202 (*kriminaalmenetluse lõpetamine avaliku menetlushuvi puudumise korral ja kui süü ei ole suur*) ja § 203¹ (*kriminaalmenetluse lõpetamine leppimise tõttu*).

23. Siinjuures tuleb silmas pidada, et kriminaalmenetluse lõpetamise puhul saab eristada kahesuguseid lõpetamise aluseid: kriminaalmenetlust välistavad alused ja otstarbekuse kaalutlusele tuginevad alused.¹⁸ Nimetatud alused on erineva mõjuga, kuna menetlust välistava asjaolu

¹⁴ RKPJKo 06.03.2002, nr 3-4-1-1-02, p 15.

¹⁵ Viimati RKPJKo 01.10.2007, nr 3-4-1-14-07, p 13.

¹⁶ KrMS § 173 lõike 1 kohaselt moodustavad kriminaalmenetluse kulud (1) menetluskulud, (2) erikulud ja (3) lisakulud.

¹⁷ KrMS § 173 lõike 3 kohaselt hüvitab erikulud (menetlusosalise ilmutata jäämisest tingitud kulud, sundtoomise kulud) isik, kelle süül need on tekkinud. KrMS § 173 lõike 4 kohaselt jäävad lisakulud (nt tunnistajale ja tõlgile makstav kuluhüvitus, vahi all pidamise kulud) selle isiku kanda, kellel need on tekkinud.

¹⁸ Kuriteo asjaolude ilmnemisel on uurimisasutus ja prokuratuur kohustatud toimetama kriminaalmenetlust, kui puuduvad käesoleva seadustiku §-s 199 sätestatud kriminaalmenetlust välistavad asjaolud või kui käesoleva seadustiku

esinemisel tuleb kriminaalmenetlus lõpetada¹⁹ (KrMS § 200), otstarbekuse kaalutlusel menetluse lõpetamine ei ole menetleja kohustus, vaid õigus²⁰. Seetõttu on seadusandja näinud ette ka erandid menetluskulude hüvitamise põhimõtete osas, mille kohaselt jäävad seoses KrMS §-de 202 ja 203¹ alusel otstarbekuse kaalutlusel menetluse lõpetamisega kulud kahtlustatava või süüdistatava, mitte riigi kanda.

24. Kriminaalmenetlust välistavad asjaolud, mis toovad kaasa menetluse lõpetamise kohustuse, on nimetatud KrMS § 199 lõikes 1:

- puudub kriminaalmenetluse alus (p 1);
- kuriteo aegumistähtaeg on möödunud (p 2);
- amnestiaakt välistab karistuse kohaldamise (p 3);
- kahtlustatav või süüdistatav on surnud või juriidilisest isikust kahtlustatav või süüdistatav on lõppenud (p 4);
- samas süüdistuses on isiku suhtes jõustunud kohtulahend või kriminaalmenetluse lõpetamise määrus KrMS §-s 200²¹ sätestatud alusel (p 5).

25. Kohtueelses menetluses lõpetatakse välistava asjaolu ilmnemisel kriminaalmenetlus määrusega (KrMS § 200). Sama kehtib KrMS § 199 lg 1 punktide 2–5 osas ka kohtumenetluses esimeses ja teises kohtuastmes (KrMS § 274 lg 1 lause 1 ja § 337 lg 2 p 1). Riigikohus lahendab kohtuotsuse tühistamise ja kriminaalmenetluse lõpetamise välistava asjaolu tõttu tuginedes KrMS § 361 punktile 4 oma otsusega. Kriminaalmenetluse aluse puudumise (KrMS § 199 lg 1 p 1) tuvastamisel kohtumenetluses teeb esimese astme kohus KrMS § 274 lõike 1 lause 2 alusel õigeksmõistva kohtuotsuse. KrMS § 274 lõike 1, §-de 337 ja 361 koosmõjule tuginedes laieneb sama põhimõte ka ringkonnakohtule ja Riigikohtule.

26. Menetluskulude hüvitamiseks apellatsiooni-, kassatsiooni- ja teistmismenetluses on ette nähtud eriregulatsioon.

27. KrMS § 185 alusel jäävad **menetluskulud** riigi kanda, kui **apellatsioonimenetluses** (menetlus ringkonnakohtus) tehakse lahend, millega muudetakse mistahes moel maakohtu lahendit. Eeltoodu kehtib nii juhul, kui maakohtu otsus jääb sisuliselt muutmata ja selles tehakse vaid täpsustusi, kui ka siis, kui maakohtu otsus tühistatakse. Kui maakohtu otsus tühistatakse ja ringkonnakohtus teeb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse (menetluse aluse puudumisel järgneb õigeksmõistev kohtuotsus) kriminaalmenetlust välistavate asjaolude tõttu (KrMS § 337 lg 2 p 1), jäävad menetluskulud samuti riigi kanda. Üksnes siis, kui apellatsioon jäetakse rahuldamata, jäävad menetluskulud selle poole kanda, kellel kulud tekkisid. Kusjuures juhul kui apellatsiooni esitaja on prokuratuur ja apellatsiooni ei rahuldata, jäävad menetluskulud täies ulatuses samuti riigi kanda (KrMS § 185 lg 2 lause 2).

28. Menetluskulude hüvitamist **kassatsiooni-** ja **teistmismenetluses** (menetlus Riigikohtus) reguleerib KrMS § 186. Lõikest 2 tuleneb, et kui kassatsioon jäetakse rahuldamata ja ringkonnakohtu otsus muutmata, jäävad kulud kassatsiooni esitaja kanda. Ülejäänud juhtudel, k.a kriminaalmenetluse lõpetamise korral menetlust välistava asjaolu tõttu (v.a menetluse aluse

§ 201 lõike 2, § 202, 203, 203¹, 204 või 205 kohaselt puudub alus lõpetada kriminaalmenetlus otstarbekuse kaalutlusel (KrMS § 6).

¹⁹ KrMS § 199 lõike 3 kohaselt on kahtlustataval, süüdistataval või nende surma korral tema esindajal teatud juhtudel õigus taotleda rehabiliteerimise eesmärgil menetluse jätkamist.

²⁰ RKKKo 27.09.2006, nr 3-1-1-81-06, p 6.

²¹ Säte viitab tagasi KrMS §-le 199 ehk välistavatele asjaoludele.

puudumisel, kui tehakse õigeksmõistev kohtuotsus) jäävad KrMS § 186 lõike 1 kohaselt menetluskulud selle isiku kanda, kellel need on tekkinud.

29. KrMS § 181 (*menetluskulude hüvitamine õigeksmõistva kohtuotsuse korral*) ja § 186 lõike 1 koosmõju hindamisel ei ole nimetatud sätete üld- ja erinormi vahekorra olemus üheselt selge. Siiski näitab Riigikohtu praktika, et Riigikohtu otsusega isiku õigeksmõistmisel (menetluse aluse puudumisel) lähtutakse menetluskulude hüvitamisel KrMS §-st 181 ehk isikule soodsamast sättest ning kulud jäetakse riigi kanda.²²

30. Teistmismenetluses tekkinud kulude regulatsioon KrMS § 186 lõikes 3 sätestab põhimõtte, et teistmisavalduse rahuldamata jätmise korral võib, aga ei pea panema kulude hüvitamise kohustust teistmisavalduse esitajale. Kuna käesoleva menetluse esemeks on KrMS § 186 lõikes 1 sätestatud kulude hüvitamise regulatsioon kassatsioonimenetluses, edaspidi teistmismenetluses kulude hüvitamisega seonduvat ei vaadelda.

31. KrMS § 180 lg 3 sätestab, et menetluskulud määrates arvestab kohus süüdimõistetu varalist seisundit ja resotsialiseerumisväljavaateid ning kui menetluskulude hüvitamine käib süüdimõistetule ilmselt üle jõu, jätab kohus osa neist riigi kanda. See on süüdimõistetu suhtes kohalduv soodsa mõjuga regulatsioon. Sätte sõnastusest ega KrMS § 180 (menetluskulude hüvitamine süüdimõistva kohtuotsuse korral) pealkirjast ei tulene, et menetluskuludest vabastamine oleks võimalik muude lahendite kui süüdimõistva kohtuotsuse tegemisel. Teadaolevalt siiski kohaldatakse KrMS § 180 lõiget 3 ka kriminaalasja KrMS § 202 alusel lõpetamiste puhul. Sellele võimalusele viitab nt peaprokuröri antud juhised KrMS §-de 202 ja 203 kohaldamise kohta.²³

32. Eeltoodust tuleneb **esiteks** see, et kui kriminaalmenetlus lõpetatakse menetlust välistavate asjaolude tõttu, on **kulude hüvitamise regulatsioon erinev** sõltuvalt sellest, kas vastav lõpetamise määrus tehakse (1) **maakohtu ja apellatsioonikohtu menetluses** või (2) **Riigikohtus kassatsioonimenetluses**.

33. Esimeses ja teises kohtuastmes kriminaalmenetluse lõpetamisega menetlust välistavate asjaolude tõttu kaasneb alati menetluskulude jätmine riigi kanda.²⁴ Kui Riigikohtus toimivas kassatsioonimenetluses lõpetatakse kriminaalmenetlus nt *ne bis in idem* (vt p 7) põhimõttest tulenevalt, jäävad KrMS § 186 lõike 1 kohaselt (koosmõjus KrMS § 361 p-ga 4) menetluskulud selle isiku kanda, kellel need on tekkinud. Selle kinnituseks on ka avaldaja kriminaalasjas tehtud Riigikohtu kriminaalkolleegiumi otsus.²⁵ Ehk kui kassatsiooni esitab kaitsja kaudu süüdimõistetu, siis ka süüdimõistva kohtuotsuse tühistamisel ja menetluse lõpetamisel jäävad kaitsjatasu ja muud võimalikud menetluskulud süüdistatava kanda.

34. Teiseks tuleb tõdeda, et kui **kassatsioonimenetluses** kriminaalmenetlus lõpetatakse menetlust välistava asjaolu tõttu ning kulud jäetakse teatud osas isiku enda kanda, keda süüdi ei mõisteta, on tegu **erandiga** KrMS §-s 183 sätestatud **üldpõhimõttest** (st "seadustik sätestab teisiti").

35. Kolmandaks saab kriminaalmenetluse seadustiku eelkirjeldatud sätete kogumi põhjal järeldada, et menetluskulude hüvitamise **eriregulatsioon** apellatsiooni-, kassatsiooni- ja teistmismenetluses puudutab üksnes **kulusid**, mis on tekkinud **konkreetses kaebemenetluses**,

²² Vt nt RKKKo 18.06.2007, nr 3-1-1-116-06, p 31; RKKKo 08.01.2007, nr 3-1-1-61-06, p 32.

²³ E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn 2006, lk 325 (viide juhisele lk 322).

²⁴ V.a KrMS §-st 184 tulenev erand vale kuriteoteate alusel alustatud kriminaalmenetluses.

²⁵ RKKKo 07.05.2007, nr 3-1-1-124-06, p 9.

mitte kriminaalasja kohtueelses menetluses ja esimese astme kohtus arutamisel. Kuigi KrMS 7. ptk ei sisalda normi²⁶, mis eeltoodud selgesõnaliselt sätestaks, kinnitavad seda väidet mitmed asjaolud. Samuti toetate Teie seda seisukohta teabe nõudmisele saadetud vastuses.

36. Seoses eeltooduga on Riigikohus märkinud, et isikul on õigus eeldada, et tema kriminaalasi lahendatakse kõigis küsimustes lõplikult õigesti esimese astme kohtus. Sellest on Riigikohus järeldanud, et süüdistatava kanda ei saa jätta menetluskulusid, mis on tingitud asja lahendamisel maakohtu poolt tehtud veast, mis tõi kaasa ka apellatsioonimenetluse korraldamise. Apellatsioonimenetluse kulude väljamõistmine süüdistatavalt on põhjendatud üksnes juhul, kui apellatsioonimenetlus (s.t ka sellega seotud menetluskulud) on tingitud süüdistatava või tema kaitsja põhjendamatust apellatsioonist.²⁷

37. Kui ringkonnakohus jätab maakohtu otsuse muutmata ja süüdistatava või tema kaitsja apellatsiooni rahuldamata ning seega ka apellatsioonimenetluse kulud süüdistatava kanda, Riigikohus aga tühistab hiljem tervikuna või osaliselt ringkonnakohtu otsuse, tuleb apellatsioonimenetluse kulud jätta KrMS § 185 lg 1 alusel riigi kanda. Sest olukorras, kus Riigikohus leiab, et ringkonnakohus on ekslikult teinud asjas KrMS § 337 lg 1 punktis 1 nimetatud lahendi, langeb ära ka alus (KrMS § 185 lg 2) menetluskulude jätmiseks süüdistatavast apellandile. Ringkonnakohtu viga seaduse kohaldamisel ei saa aga panna süüdimõistetule kohustust apellatsioonimenetluse kulude kandmiseks.²⁸

38. Kui süüdimõistva kohtuotsuse peale esitab edasikaebuse prokuratuur ja vaidlustab üksnes maakohtu määratud karistuse ning apellatsioon jäetakse rahuldamata, siis on põhjust järeldada, et kohtueelses menetluses ja maakohtus arutamisega tekkinud menetluskulud jäävad süüdimõistetule kanda. Kui KrMS § 185 laieneks sõltuvalt apellatsioonimenetluse tulemusest ka varasemalt tekkinud kohtukuludele, tuleks eelkirjeldatud juhul prokuratuuri põhjendamatult apellatsiooni tõttu jätta ka kõik enne apellatsioonimenetlust tekkinud menetluskulud riigi kanda. Eelkirjeldatud mõttekäik laieneb ka KrMS §-le 186 (*menetluskulude hüvitamine kassatsiooni- ja teistmismenetluses*) ehk olukorrale, kus prokuratuuri kassatsioon jäetakse rahuldamata, kuid süüdimõistev otsus jääb täielikult või muudetud kujul jõusse.

39. Järelikult ei lahendata KrMS §-de 185 ja 186 järgi nende kohtukulude hüvitamise küsimust, mis on tekkinud kriminaalasja arutamisega maakohtus ning sellele eelnenud kohtueelse uurimisega. Viimatinimetatud kulude osas tuleb lähtuda KrMS §-st 180 või 181 sõltuvalt sellest, kas apellant mõistetakse jõustunud kohtuotsusega süüdi või õigeks. Kriminaalmenetluse lõpetamisel on menetluskulude hüvitamise otsustuse aluseks KrMS § 183 või vastavad erisätted.

40. Kuna KrMS §-d 180 ja 181 on üldnormid, on loogiline eeldada, et kaebemenetluses kulude hüvitamise erisätted on ette nähtud eesmärgiga **piirata põhjendamatut edasikaebamist**. Ehk teisiti öeldes seovad KrMS §-d 185 ja 186 põhjendamatult edasikaebamise kaebemenetluses tekkivate kulude hüvitamise kohustusega. Kui kaebemenetluses tuvastatakse, et alama astme kohus ei ole suutnud kriminaalasja õigesti lahendada, siis ei tohi kohtu kui riigi nimel tegutseva

²⁶ Seevastu on tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 173 (*menetluskulude jaotuse kindlaksmääramine kohtulahendis*) on see põhimõte selgelt lahti kirjutatud: "(1) Asja menetlenud kohus esitab menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses. Asja järgmisena menetleva kohtu lahendis esitatakse kogu seni kantud menetluskulude jaotus. (2) Kui kõrgema astme kohus muudab tehtud lahendit või teeb uue lahendi asja uueks läbivaatamiseks saatmata, muudab ta vajaduse korral vastavalt menetluskulude jaotust. [...]".

²⁷ RKKKo 12.02.2007, nr 3-1-1-94-06, p 10.2.

²⁸ RKKKm 11.06.2007, nr 3-1-1-21-07, p-d 7.3 ja 7.4.

asutuse veast tingitud kulused panna isikule isegi siis, kui ta on menetluse ajendiks olnud kuriteo toimepanemises süüdi.

41. Kui apellatsioonimenetlus lõpeb KrMS § 337 lg 2 punkti 1 alusel tehtud kohtumäärusega, millega kriminaalmenetlus lõpetatakse menetlust välistava asjaolu tõttu, siis isikut süüdi ega õigeks ei mõisteta. Kohtueelses menetluses ja kohtumenetluses tekkinud menetluskulud jäävad tulenevalt KrMS §-st 183 riigi kanda. Sõltumata sellest, kas apellatsiooni, millega vaidlustati maakohtu õigeksmõistet või süüdimõistet kohtuotsus²⁹, esitas prokuratuur või süüdistatav, on tegemist kohtu veaga, mille tuvastamise kulud jäävad riigi kanda. Siinkohal on asjakohane veelkord viidata p-s 36 kajastatud Riigikohtu selgitusele, et kaebemenetluses saab kohtukulud jätta vaid selle kohtumenetluse poole (laiemas tähenduses riigi või süüdistatava) kanda, kelle eksimus on vastava menetlusetapi kaasa toonud: kui eelmise astme kohtu otsust muudetakse, on vea teinud kohus; kui eelmise astme kohtu otsus jäetakse muutmata, on "vastutav" kaebuse esitaja.

42. Kui kassatsioonimenetlus lõpeb KrMS § 361 p 4 alusel tehtud Riigikohtu otsusega, millega kriminaalmenetlus lõpetatakse menetlust välistava asjaolu tõttu, siis eksisteerib sarnane olukord kui kohtueelses menetluses või esimese või teise astme kohtu menetluses, kuna isikut süüdi ega õigeks ei mõisteta. Kohtueelses menetluses ning esimese ja teise astme kohtumenetluses tekkinud menetluskulud jäävad tulenevalt KrMS §-st 183 riigi kanda. Kassatsioonimenetluse kulud jäävad aga KrMS § 186 lõikest 1 tulenevalt selle poole kanda, kellel kulud tekkisid, sõltumata asjaolust, et Riigikohtu lahend, millega süüdimõistet või õigeksmõistet kohtuotsus tühistati, annab tunnistust kohtusüsteemi tehtud veast.

43. Kuna kriminaalmenetluse lõpetamise otsuse tegemine ringkonna- ja Riigikohtus tähendab mõlemal juhul seda, et madalamalseisev kohus on eksinud, moodustavad **võrreldavad grupid** (1) isikud, kelle **kriminaalasi lõpetatakse** KrMS § 199 lg 1 punkti 5 alusel **teise astme kohtus**, ning (2) isikuid, kelle kriminaalasi lõpetatakse samal alusel **Riigikohtus**. Samuti on eelnevalt leidnud kinnitust nimetatud isikugruppide **erinev kohtlemine** seoses kaebemenetluse kulude hüvitamise kohustusega.

3.2. Õigusloome võrdsuse riive põhiseaduspärasus

44. Järgnevalt tuleb seega hinnata, kas KrMS § 186 lõikes 1 sisalduv menetluskulude hüvitamise regulatsioon, mis kujutab endast erandit KrMS §-s 183 sätestatud üldpõhimõtte suhtes ning erineb apellatsioonimenetluses kehtivast korrast, on põhjendatud.

45. Esmalt kajastan **võrdlusena mõistliku põhjuse olemasolu** menetluskulude hüvitamise eriregulatsiooni puhul, mis rakendub kriminaalmenetluse teatud alustel lõpetamisel kohtueelses menetluses ning esimese ja teise astme kohtus.

46. Eelnevalt kirjeldasin p-des 22–24 kriminaalmenetluse lõpetamise erinevaid aluseid ning tõdesin, et menetluskulude panemine kahtlustatavale või süüdistatavale on ette nähtud vaid otstarbekuse kaalutlusel menetluse lõpetamisel KrMS § 202 (*avaliku menetlushuvi puudumisel, kui süü ei ole suur*) või § 203¹ (*leppimise tõttu*) alusel.

47. Erinevalt menetlust välistavatest asjaoludest, on otstarbekusest kriminaalmenetluse lõpetamise eesmärk ja eeldused sellised, mis kujutavad endast kahtlustatavale või süüdistatavale soodsamat

²⁹ Kuna kohtus kriminaalasi lõpetamine menetlust välistava asjaolu tõttu lahendatakse esimeses ja teises astmes määrusega, ei laiene KrMS §-d 185 ja 186 sellisele olukorrale. Küll saab sellise määruse vaidlustada määruskaebe korras. Määruskaebe menetluses reguleerib menetluskulude hüvitamist KrMS § 187.

kohtlemist võrreldes võimalusega, et kriminaalmenetlus lõppeb süüdimõistva kohtuotsusega. Lühema menetlusega kaasnevad eelduslikult ka väiksemad menetluskulud. Samuti on sellisel juhul menetluse lõpetamise üheks kohustuslikuks tingimuseks kahtlustatava või süüdistatava enda nõusolek. Lisaks ei saa otstarbekusest lõpetada kriminaalmenetlust, kus puudub kriminaalmenetluse alus, kus on möödunud kuriteo aegumistähtaeg või esinevad muud menetlust välistavad asjaolud, kuna siis on menetlejal kohustus KrMS § 200 või § 274 lõike 1 alusel kriminaalmenetlus lõpetada.

48. Muudel kui KrMS § 202 või § 203¹ alusel kriminaalmenetluse otstarbekusest lõpetamisel, jäävad menetluskulud KrMS § 183 kohaselt alati riigi kanda.³⁰ KrMS § 201 lõike 2 alusel võib lõpetada menetluse 14–18-aastase isiku suhtes, keda saab menetleja hinnangul mõjutada karistust või karistusseadustiku §-s 87 sätestatud mõjutusvahendit kohaldamata. KrMS § 203 alusel on menetlejal võimalus menetluse lõpetamiseks karistuse ebaotstarbekuse tõttu. KrMS § 204 alusel võidakse kriminaalmenetlus lõpetada välisriigi kodaniku toimepandud või välisriigis toimepandud kuriteo korral. KrMS § 205 sätestab kriminaalmenetluse lõpetamise võimaluse seoses isikult tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel saadud abiga.

49. Nimetatud otstarbekusest lõpetamise võimalused erinevad oma olemuselt avaliku menetlushuvi ja väikese süü ning leppimise tõttu (ka siin on eelduseks avaliku menetlushuvi puudumine) lõpetamistest. KrMS § 202 alusel lõpetamised on suurima rakendusala lõpetamise alus.³¹ Leppimise tõttu menetluse lõpetamise rakendusala on kitsam³², kuid sarnaselt KrMS § 202 alusel menetluse lõpetamisega pannakse kahtlustatavale või süüdistatavale teatud kohustused, mille eesmärk on mõjutada kahtlustatavat või süüdistatavat formaalsest karistusest erineval viisil. Ülejäänud otstarbekusest lõpetamised (KrMS § 6 tähenduses) erinevad seeläbi, et nt alaealise puhul menetluskulude tasumisest vabastamine aitab kaasa tema sotsialiseerimisele, karistuse ebaotstarbekuse tõttu lõpetamisel (lisaks on isikul teisest kriminaalasjast või kuriteost tulenevad kohustused: karistus ja menetluskulud) ja välismaalase või välisriigis toimepandud kuriteo puhul lõpetatakse menetlus mõjutusvahendit kohaldamata, sama kehtib ka KrMS § 205 alusel lõpetamise juhtudele. Seetõttu ei ole alust kahelda selles, et KrMS §-de 202 ja 203¹ alusel otstarbekusest lõpetamisel menetluskulude jätmine kahtlustatava või süüdistatava kanda oleks ebaproportsionaalne või eesmärgipäratu.

50. Pidades silmas käesoleva menetluse ajendiks olnud asjaolusid, tuleb järgnevalt tuvastada **KrMS §186 lõikes 1** sisalduva (eri)regulatsiooni kehtestamise **eesmärk**.

51. Kriminaalmenetluse seadustiku eelnõu **seletuskirjas**³³ ega eelnõu arutamise **stenogrammides** Riigikogu täiskogus **ei kajastu põhjendusi** KrMS § 186 lõike 1 regulatsiooni kohta. Märgin siinkohal, et kehtiva KrMS § 186 lõike 1 sõnastus on sama, mis Riigikogule esitatud eelnõu redaktsioonis (erandiks on sättes sisalduva viite numeratsiooni erinevus, sätte sisu on jäänud samaks).

³⁰ Vt ka allmärkus 24.

³¹ Vt nt kriminaalstatistika kvartaliülevaade 2007: jaanuar–september (9 kuud). Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.just.ee/kriminaalstatistika>, võrdlusest on välja jäetud n-õ sisulise lahenduseta lõpetamise alused KrMS § 200 (kriminaalmenetluse lõpetamine välistava asjaolu ilmnemisel) ja § 200¹ (kriminaalmenetluse lõpetamine kuriteo toimepannud isiku tuvastamatuse tõttu).

³² Sellele viitab ka muudatuse aluseks olnud karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja ohvriabiseaduse eelnõu (939 SE) seletuskiri. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://web.riigikogu.ee>. Vt ka allmärkus 31. Lisaks peab arvestama sellega, et muudatus jõustus alles 18.02.2007.

³³ Kriminaalmenetluse seadustiku eelnõu 594 SE (Riigikogu IX koosseis). Arvutivõrgus kättesaadav: <http://web.riigikogu.ee>.

52. KrMS § 186 lg 1 **ei sobi kokku** ka eelnevalt kajastatud üldpõhimõttega, mille kohaselt apellatsioon- ja kassatsioonimenetluses kohalduvate menetluskulude hüvitamise erisätete eesmärk on **piirata põhjendamatu edasikaebamist** (vt p 40).

53. Enne kriminaalmenetluse seadustiku jõustumist, s.o enne 01.07.2004 reguleerisid kriminaalmenetluse läbiviimist kriminaalmenetluse koodeks (KrMK) ja apellatsioon- ja kassatsioonimenetluses kriminaalmenetluse seadustik (AKKS).

54. Kohtukulude hüvitamise põhimõtted sisaldasid KrMK 7. ptk-s. Süüdimõistva ja õigeksmõistva kohtuotsuse tegemisel lähtuti kulude hüvitamisel kehtiva menetluskorraga sarnastest põhimõtetest (vt KrMK § 89 lõiked 1 ja 5)³⁴. KrMK § 89 lg 4 reguleeris kulude hüvitamist kriminaalmenetluse lõpetamise korral. Üldpõhimõte oli ka kriminaalmenetluse koodeksi kehtivuse ajal see, et menetluse lõpetamisel jäävad kulud riigi kanda. Erandiks olid siiski kriminaalmenetluse lõpetamine KrMK § 5 lg 1 punktide 3 (aegumistähtaaja möödumine) ja 4 (amnestiaakt kõrvaldab karistuse)³⁵ ning lõike 4 (leppimise tõttu) alusel.

55. Kaebemenetlusi reguleeriv seadustik sisaldas vaid ühte kohtukulud puuduvat sätet, mille kohaselt teistmismenetluses teistmisavalduse rahuldamata jätmisel võidakse avalduse esitajale panna kohtukulude hüvitamise kohustus (AKKS § 77⁵).

56. Eeltoodust tulenevalt ei saa KrMS § 168 lõike 1 regulatsiooni kehtestamise aluseks olevate kaalutluste otsimisel tuge ka **ajaloolisest tõlgendusmeetodist**.

57. Siinkohal pean vajalikuks käsitleda põgusalt ka **kassatsioonimenetlusega kaasnevate menetluskulude suurust**.

58. Oma vastuses olete tõdenud, et Justiitsministeeriumil puudub igasugune ülevaade menetluskulude (suuruse) kohta kohtuastmete lõikes, sh eraldi kassatsioonimenetluses.

59. Arvestades kassatsioonimenetluse olemust – valdavalt kirjalik menetlus³⁶ ja keskendumine õiguslikele küsimustele – ei saa Riigikohtu menetlusega kaasneda mitmeid KrMS §-s 175 sätestatud menetluskulusid. Siiski peab silmas pidama, et KrMS § 344 lg 3 punkti 2 kohaselt on isikul õigus kassatsioon esitada üksnes advokaadist kaitsja vahendusel. Ka määratud kaitsjale kassatsioonimenetluses osalemise eest makstav tasu ning tehtud kulutused³⁷ võivad jääda lõppastmes isiku enda kanda, kuna riik üksnes tagab tasu väljamaksmise määratud kaitsjale.³⁸

60. Kokkuvõttes oli avaldaja taotluse – kontrollida KrMS § 186 lõike 1 vastavust põhiseadusele – lahendamiseks oluline leida vastus küsimusele, mis kaalutlustel on seadusandja pidanud vajalikuks sätestada KrMS § 186 lõikes 1 eriregulatsiooni KrMS §-s 183 sätestatud üldpõhimõtte ning

³⁴ (1) Süüdimõistva kohtuotsuse tegemisel nõuab kohus süüdimõistetult sisse kohtukulud, välja arvatud tõlkidele makstud või väljamaksmisele kuuluvad summad.

(5) Kohtualuse õigeksmõistmise korral võetakse kohtukulud riigi kanda. Kohtualuse õigeksmõistmisel asjas, mida võib alustada ainult kannatanu kaebusel, on kohtul õigus panna kohtukulud kas täielikult või osaliselt kaebajale.

³⁵ Erinevalt kehtivast menetluskorrast tuli KrMK § 268 lõike 3 alusel aegumistähtaaja möödumisel või amnestia korral teha süüdimõistev kohtuotsus koos süüdimõistetu vabastamisega karistusest.

³⁶ Vt ka E. Kergandberg. M. Sillaots. *Op. cit.* Lk 433.

³⁷ Viitan siinkohal teabe nõudmise kirja p-s 2.12. kirjeldatud ebaselgusele seoses määratud kaitsjale tasu maksmisega juhul, kui kassatsioonikaebust ei võeta menetlusse. Nimelt ei selgu seadusest, kas kaitsja kulud arvestatakse sellisel juhul apellatsioonimenetluse kuludesse ja kelle kanda need jäävad. Justiitsministeeriumi vastuskirja p-s 6 ei ole seda aspekti ka selgitatud.

³⁸ RKKKo 16.11.2004, nr 3-1-1-104-04, p 12.

KrMS § 185 lõike 1 suhtes. Arvestades eelnevat analüüsi ei ole võimalik välja tuua mõistlikku põhjust, millest lähtudes on seadusandja sisustanud KrMS § 186 lõike 1 selle kehtival kujul.

61. Mulle saadetud vastuses olete asunud seisukohale, et selline erisus ei ole põhjendatud ja rikub võrdse kohtlemise põhimõtet, toomata samas välja sisulist põhjendust ja kaalutud argumente.

62. Lähtudes eeltoodust ning arvestades seda, et õiguskantsleri menetluse käigus ei õnnestunud tuvastada ühtegi asjaolu, mis õigustaksid sellist erinevust, **asun seisukohale, et KrMS §186 lg 1 on vastuolus PS § 12 lõikest 1 tuleneva õigusloome võrdsuse põhimõttega.**

IV KOKKUVÕTE

63. Viisin avaldaja pöördumise alusel läbi põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse PS § 139 lõike 1 ning õiguskantsleri seaduse § 1 lõike 1 ja § 15 alusel. Menetluse kokkuvõttes jõudsin järeldusele, et KrMS §186 lg 1 ei ole kooskõlas PS § 12 lõikega 1. Viidatud sätte muutmise vajadusega nõustusite ka Teile minu teabe nõudmisele 28.01.2008 saadetud vastuses.

64. Tuginedes eeltoodule teen Teile ettepaneku algatada **2008. a jooksul** seaduseelnõu, **millega viidaks KrMS § 186 lg 1 kooskõlla PS § 12 lõikest 1 tuleneva õigusloome võrdsuse põhimõttega.** Samuti teen Teile ettepaneku **vaadata hiljemalt 2009. a jooksul üle kogu KrMS 7. ptk 2. jagu** eesmärgiga tagada õigusselgus menetluskulude hüvitamist puudutavates regulatsioonides ning vajaduse korral kaaluda vastava eelnõu algatamist või asjakohaste juhendite väljatöötamist.

Palun teavitada mind ettepaneku täitmiseks astunud ja kavandatavatest sammudest võimalusel hiljemalt kuu aja möödumisel käesoleva märgukirja saamisest.

Lugupidamisega

Indrek Teder